

Asia: VN/10164/2019

Lausuntopyyntö vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmän ehdotuksesta hallituksen esitysluonnokseksi lastensuojelun vaativaa sijaishuoltoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Esitetään lisättäväksi uusi 2 momentti pykälään 4 a § Lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin. Selkiyttääkö ehdotus lapsen kasvatuksen, valvonnan ja huolenpidon sekä perusoikeuksiin kajoavien rajoitusten rajanvetoa? Jos ei, miten säännöstä tulisi muuttaa?

Ovat selkeitä lisäyksiä, jos on tarpeen lainsäädännössä vielä erikseen korostaa sitä, ettei kasvatus saa olla lasta vahingoittavaa.

2. Esitetään säädettäväksi lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoitus 35 lasta/sosiaalityöntekijä (13 b §). Mitä vaikutuksia näette ehdotuksella olevan?

Asiakasmitoituksesta säättäminen on edellytys sille, että lastensuojelun sosiaalityössä pystytään keskittymään entistä paremmin yksittäisen lapsen tilanteeseen, tarpeisiin ja oikeuksiin.

3 a. Vastaavatko 15 §:n täsmennykset tätä tavoitetta?

Kyllä pääosin

3 b. Mitä käytännön vaikutuksia näette ehdotuksella olevan?

-

4. Ehdotuksessa esitetään säädettävän lapsen sosiaalihuollon asian vireille tulosta voimassa olevan lastensuojeluasian vireille tulon sijaan. Tavoitteena on, että tämä vahvistaisi sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinnin ensisijaisuutta. Onko ehdotettu sääntely tarkoituksenmukainen asetetun tavoitteen kannalta?

-

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 4

-

5. Ehdotuksessa esitetään lastensuojelun asiakkuuden päättymisestä säätämistä. Mitä käytännön vaikutuksia tällä säätelyllä olisi?

Vahvistaa työskentelyn tavoitteellisuutta.

6 a. Arvioitko ehdotetun säädöksen johtavan käytännössä avohuollon palvelujen kehittämiseen?

Ei pääosin

6 b. Miten arvioitte tämän tavoitteen toteutuvan ehdotetun säännöksen avulla?

-

7. Sijaishuoltopaikan valintaa koskevaa säätelyä ehdotetaan täsmennettävän. Sijaishuoltopaikan valinnassa tulisi aina arvioida yksilöllisesti lapsen etu, lapsen tarpeita vastaava kuntoutuksellinen osaaminen ja lapsen varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja muun opetuksen sekä siihen tarvittavan tuen varmistaminen. Millaisia vaikutuksia näette ehdotetulla säätelyllä olevan sijaishuoltopaikan valintaan ja sitä koskevaan päätöksentekoon? Onko pykälän säätely asetettujen tavoitteiden näkökulmasta riittävä?

Riittääkö pykälä säätelemään sitä, miten kilpailutusten tulokset ja vertailutaulukot määrittävät sijaishuoltopaikan valinnan?

8. Lapsen sivistyksellisten oikeuksien toteutumisen tukemista ehdotetaan vahvistettavan erityisesti sijaishuollon aikana (49 a §, 50 §, 52 a §, 57 § ja 60 d §). Miten ehdotettu säätely vastaa lapsen sijaishuollon aikaiseen tuen tarpeeseen perusopetuksen ja toisen asteen tutkinnon suorittamisessa?

-

9 a. Onko 49 a §:n säätely vaativasta sijaishuollosta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

Kyllä pääosin

9 b. Mitä käytännön vaikutuksia ehdotuksella olisi?

-

10. Selkeyttääkö ehdotettu muotoilu erityisen huolenpidon jakson hoidollista ja kuntouttavaa sisältöä?

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 10

-

11 a. Vastaako ehdotettu muotoilu näihin tavoitteisiin?

Kyllä

11 b. Millaisia vaikutuksia erityisen huolenpidon jakson pidentämisellä olisi?

-

12. Erityisen huolenpidon jakson päätöksenteko: Millaisia vaikutuksia olisi nykyisen päätöksentekorakenteen (30 + 60 vrk) muuttamisella siihen, että jatkossa yksi päätös mahdollistaisi

enemmillään 90 vuorokauden erityisen huolenpidon jakson ja sen jälkeen tarvittaessa enimmillään toisen 90 vuorokauden jakson?

Vahvistaa tavoitteellisen kuntoutustyön mahdollisuuksia.

13. Onko ehdotettu erityisen huolenpidon asumisyksiköiden henkilöstöresurssi (59 a §) riittävä?

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 13

Lähtökohtaisesti kyllä. Määriteltäessä laisäädäntöön muutoksia laitosten henkilöstöresursseihin (myös muu kuin erityisen huolenpidon yksikkö), tulee säätää myös siirtymäajasta jotta henkilöstöresurssin lisääminen voimassa olevien puitesopimusten aikana on palvelun tuottavalle taholle mahdollista.

14 a. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Ei

14 b. Mitä vaikutuksia sillä olisi?

Erityisen huolenpido jaksojen tuottamisessa tulisi hyödyntää kaikki se osaaminen, jota on olemassa ja joka on saatavissa. On yksityisiä palveluntuottajia, joilla on pitkäaikaista kokemusta ja laaja-alaista osaamistakin myös erityisen huolenpidon jaksojen tuottamiseen. Emme pidä perusteltuna, että tämän palvelun tuottamisessa yksityisiltä toimijoilta edellytetään koulukotitoimintaa ja siten yksityiset lastensuojelulaitokset on rajattu pois erityisen huolenpidon jaksojen tuottamisesta.

15. Miten 11 luvun säännökset rajoituksista toteuttavat sijaishuollossa olevien lasten perus- ja ihmisoikeuksia?

-

63 § Yhteydenpidon rajoittamista koskeva päätös

-

65 § Aineiden ja esineiden haltuunotto

-

66 § Henkilöntarkastus

-

68 § Kiinnipitäminen

-

69 § Liikkumisvapauden rajoittaminen

-

69 a § Luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen

-

70 § Eristäminen

Eristämisen rajoittaminen maksimissaan neljään tuntiin on kannatettava muutos.

72 § Erityiset rajoitukset erityisen huolenpidon jakson aikana

-

17 a. Toteuttaako säännös tätä tavoitetta?

Kyllä

17 b. Millaisia vaikutuksia ehdotetulla 71 §:ssä säädetyillä erityisillä rajoituksilla näette olevan lapsen päihdehoidon ja -kuntoutuksen toteuttamiseen?

Antavat mahdollisuuden tavoitteelliseen hoitoon ja kuntoutukseen sekä sitä kautta lapsen suojelemiseen.

18. Miten 69 a §:ssä ehdotetut muutokset mahdollistavat luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttamisen?

Käytännön elämässä luvatta laitoksesta poistuneet ovat yleisemmin murrosikäisiä nuoria. Jos nuori on itse haluton palaamaan sijaishuoltopaikkaan, hänen turvallinen kuljettamisensa yksikköön ei monestikaan onnistu ilman poliisilta saatavaa virka-apua. Lapsen turvallisuuden lisäksi työnantajan on tilanteessa huomioitava myös työntekijöiden turvallisuus.

19. Miten tehokkaasti ehdotettu 73 §:n mukainen säännös toteuttaa eristämisen täytäntöönpanon valvontaa?

Emme näe syytä siihen, että rajoitustoimenpiteestä tulee tehdä vielä erillinen raportointi aluehallintovirastoon. Lisääkö toimenpide mahdollisuuksia valvonnan tehostamiseen?

20. Miten tehokkaasti ehdotettu 74 §:n säännös kirjaamisvelvoitteesta ja toimittaminen kuukausittain aluehallintovirastoon toteuttaa rajoitustoimenpiteiden valvontaa?

Pelkästään sillä, että tehtyjä rajoitustoimenpiteitä raportoidaan kahdelle eri viranomaiselle, ei mielestämme lisätä valvonnan tuloksellisuutta. Päätöksistä raportoinnin vastuusosiaalityöntekijälle ja asianosaisille tulisi riittää. Lähtökohdan tulee olla se, että jos pystymme turvaamaan riittävän määrän koulutettuja työntekijöitä sijaishuollon laitoshoidon, heillä pitää olla riittävä osaaminen tehdä rajoitustoimenpiteet ja niihin liittyvät päätökset siten kuin laki edellyttää. Jos lisäämme tämäläisyyttä valvontaa nykyisestä, on otettava huomioon se, että yhä isompi osa laitoksen henkilöstön työajasta on pois suoranaisestä vuorovaikutustyöstä sijoitettujen lasten kanssa.

21. Ovatko ehdotetut jälkihuollon sisältöä koskevat täsmennykset riittäviä?

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 21

Lainsäädäntö on jo nyt mm. jälkihuollon osalta varsin riittävä. Jälkihuollon tukea ei vain käytännössä toteuteta sillä tavalla kuin minkä laki mahdollistaa.

22. Ehdotetaan säädettäväksi uusi laki valtion lastensuojelulaitoksista ja täsmennettävän valtion lastensuojeluyksiköiden tehtäviä vaativan sijaishuollon ja perusopetuksen integroituna palveluna. Valtion lastensuojeluyksiköiden tehtävänä olisi vaativan sijaishuollon ja perusopetuksen integroidun palvelun, erityisen huolenpidon sekä lastensuojelun jälkihuollon järjestäminen. Vastaisiko ehdotetun lain 2 § vaativan sijaishuollon tarpeisiin?

Ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 22

-

23 a. Pykälä x tai pykälät x-x §:t ovat hyvät ehdotetussa muodossa.

-

23 b. Muutosehdotus pykälään x:

-

23 c. Muutosehdotus pykälän x perusteluihin:

-

Möller Sointu
Kalliolan Setlementti ry